

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 30. ТОМ 2
ISSUE 30. VOLUME 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 18.06.2020 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомя]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – Вип. 30. Том 2. – 312 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), член-кореспондент (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор, (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – кандидат педагогічних наук, доцент, (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габілітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Квас О.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медведик Ю.Є.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Львівський національний університет імені Івана Франка), професор кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Павлак Мірослав** – д. габ. з філології, професор, ректор Державної вищої професійної школи в Коніні (Польща); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петренко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія інформатизації); **Степик Ю.О.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельбак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»)

Рецензенти:

Астаф'єв О.Г. – д.філол.н., проф. каф. теорії літ., компаратив. і літ. тв. ІФ КНУ ім. Т. Шевченка; **Падалка Г.М.** – д.пед.н., проф. каф. ф-но вик. та худ. культ. ІМ НПУ ім. М. Драгоманова; **Скотна Н.В.** – д.філос.н., проф., зав. каф. практ. психол., ректор ДДПУ ім. І. Франка.

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

Свідощтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74,
факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2020
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомя І.М., 2020

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 8 from 18.06.2020)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2020. – Issue 30. Volume 2. – 312 p.

The publication is intended for those who is interested in the High School Pedagogics and psychology, philology, art development.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University), Corresponding Member (International Academy of Pedagogical Education); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andrieiev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Kvas** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Higher School of Ivan Franko National University of Lviv); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhhorod National University); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **Y. Medvedik** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko National University of Lviv), Professor of the Department (Drohobych State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko State Drohobych Pedagogical University); **M. Pawlak** – Dr. habil. in Philology, Professor (Poland); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of History, Associate Professor, Head of the Chair (Bogdan Khmelnytskyi State Pedagogical University); **I. Stashevskia** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Pedagogical Education); **A. Stashevskiyi** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Informatization); **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banská Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **B. Yanishyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University)

Reviewers:

O. Astafjev – Doctor of Philology, Professor of Literature Theory, Comparative Literature and Literary Work Department of Philology Institute Kyiv of ational Taras Shevchenko University; **H. Padalka** – Doctor of Education, Professor of piano performance and artistic culture Department of Art Institute National Pedagogical Dragomanov University; **N. Skotna** – Doctor of Phylosophy, Professor, Head of Applied Psychology Department, Rector of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University.

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.afhn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilmytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@afhn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2020
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2020

Володимир БОРИСОВ,

orcid.org/0000-0001-7468-727X

кандидат філологічних наук, доцент,
декан факультету іноземної філології

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(Харків, Україна) *borisovl@icloud.com*

СПЕЦИФІКА СТРУКТУРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ТЕРМІНІВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

У статті йдеться про формальні характеристики термінів української освіти. Виділено й описано структурні моделі та варіанти цих моделей, за якими утворено складні й складені номени, визначено ступінь продуктивності окремих моделей.

Термінологія забезпечує номінування об'єктів, явищ і процесів, що виникають у різних галузях знань і царинах діяльності людини. Метою статті є дослідження специфіки моделювання термінів освіти, виокремлення структурних моделей, за якими утворено складні (синтетичні) і складені (аналітичні) номени. Різномірне вивчення галузевих терміносистем є суголосним часом, тож актуальність запропонованої розвідки визначається необхідністю дослідження процесів термінотворення і терміновживання у сфері освіти, потребою подальшого аналізу термінів освіти як системи понять, а також ґрунтовного дослідження вживання означених термінів в освітньому просторі з метою їх стандартизації та кодифікації в умовах євроінтеграції та новацій в освіті.

У дослідженні термін розуміємо як одиницю, оформлену за законами певної мови, що має спеціальне значення, яке віддзеркалює основні й суттєві на цьому рівні розвитку науки ознаки відповідного поняття. Крім цього, спеціальний характер одиниці може бути підтверджений за допомогою обліку критеріїв концептуальної цілісності та знаковості, зокрема інформаційного, статистичного, семантичного й логіко-інтуїтивного. У цій статті термінологія освіти розглядається в динаміці, тому критерій нормативності має меншу значущість.

Проведений аналіз формально-змістових параметрів термінів освіти може слугувати певним орієнтиром для коректного термінотворення й терміновживання в межах освітньої парадигми. Терміни – складні слова й терміни-словосполучення характеризуються семантичною цілісністю. Найбільша кількість термінів є словосполученнями, вони не тільки висловлюють приналежність до того чи того класу, що віддзеркалює родо-видові відношення понять, але й забезпечують однозначність і системність термінологічних рядів.

Ключові слова: *терміни освіти, структурно-семантичні моделі, складні (синтетичні терміни), складені (аналітичні терміни), родо-видові відношення.*

Volodymyr BORYSOV,

orcid.org/0000-0001-7468-727X

Candidate of Philology, Associate Professor,
Dean of the Faculty of Foreign Philology

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
(Kharkiv, Ukraine) *borisovl@icloud.com*

SPECIFICS OF TERMS STRUCTURAL MODELLING IN MODERN UKRAINIAN EDUCATION

The article deals with formal characteristics of the term in Ukrainian education. Structural models and their variants for creating complex and compound terminological items are singled out and described; productivity of some models is defined.

Terminology provides nomination of objects, phenomena and processes which appear in new fields of knowledge and spheres of human activity. The aim of the research is to study the specifics of terms modelling in the sphere of education, to define typical structural models which are employed for complex (synthetical) and compound (analytical) terms formation. Multiaspect study of terminology is vital, so the topicality of the article is predetermined by the necessity to trace processes of terms creation and terms usage in Ukrainian education, by the need for further analysis of educational terms as a system of concepts, as well as a thorough study of the terms under analysis usage in the sphere of education aiming at standardizing and codifying them within the framework of European integration and innovations in education.

In this research, the term means a unit created according to the laws of a certain language, which has its special meaning reflecting basic and essential features of the concept at this level of science development. Special nature of the unit can be confirmed by taking into account the criteria of conceptual integrity and significance, including informational,

statistical, semantic and logical-intuitive ones. In this article, the terminology of education is considered in its dynamics, so the criterion of normativeness is less important.

The analysis of formal semantic characteristics of terms in the sphere of education can serve as a guide for correct terms formation and terms usage in the domain of educational paradigm. Compound terms and complex terms are characterised by semantic integrity. The largest number of terms is compound ones, they express their belonging to a class, which reflects generic and specific relations of notions, and provide uniqueness and systemic organisation of terminological rows.

Key words: terms of education, structural-semantic models, complex (synthetical terms), compound (analytical terms), generic and specific relations.

Постановка проблеми. Вивчення галузевих терміносистем є одним з актуальних завдань сучасного мовознавчого дискурсу. Серед численних проблем, пов'язаних з описом і класифікацією термінів, важливим є питання їх творення та моделювання.

Сьогодні стрімко розвиваються міжнародні контакти, що зумовлює активне впровадження новітніх технологій, методів і прийомів навчання, нової термінологічної лексики в освітній простір, появу нових галузевих понять. Тож вибір термінології освіти як об'єкта дослідження пояснюємо, з одного боку, важливістю цієї галузі в житті світової спільноти, необхідністю її уніфікації та вдосконалення, з іншого – недостатнім вивченням специфіки цього терміноресурсу та закономірностей його функціонування як особливої підсистеми сучасної української мови. Сучасні мови професій, галузеві метамови, зокрема й освіти, стали не тільки достатніми за обсягом лексичного складу, але й значною мірою самостійними.

Такий стан термінів освіти характерний не тільки для української мови, а й для всіх мов, це вимагає об'єктивного висвітлення й виявлення будь-яких закономірностей ефективного використання цих термінів у професійному мовленні.

Аналіз досліджень. Українська освітня термінологія стрімко розвивається, це підтверджують відомі моніторингові дослідження в галузі освіти й педагогіки, відбиті у працях вітчизняних і закордонних авторів: А. Белкіна, Б. Блума, Дж. Вілмута, М. Грабара, Т. Гусена, А. Качалова, О. Локшиної, Т. Лукіної, О. Ляшенка, А. Майорова, Е. Нарді, О. Патрикеевої, В. Приходька, В. Попова, Р. Торндайка; у статті М. Голець «Українська термінологія моніторингу в галузі освіти» (2010 р.); колективній роботі «Державне управління у сфері освіти» (2013 р.) Н. Протасової, В. Лугового, Ю. Молчанової (у терміносистемі цієї галузі виразнена низка типових процесів, властивих сучасній освітній термінології загалом – В. Б.).

Метою статті є дослідження специфіки моделювання термінів української освіти, виокремлення структурних моделей, за якими утворено складні й складені номени.

Термінологія освіти заслуговує на глибоке наукове дослідження й опис. Необхідність опису українських термінів в освіті пояснюємо розумінням поняття *освіта*: «Освіта – за концепцією Міжнародної стандартної класифікації освіти 2011, 2013 рр. (ЮНЕСКО, ООН) – процеси, якими суспільство цілеспрямовано передає накопичену інформацію, знання, розуміння, погляди, цінності, уміння, компетентності та вчинки від покоління до покоління. Вони містять комунікацію з метою навчання / навченості. Комунікація передбачає передавання інформації, повідомлень, ідей, знань, принципів» (Артьомов, 2015: 110–111).

Актуальність наукової студії зумовлена низкою чинників. В останні роки науковий інтерес до вивчення й опису термінознавства загалом і галузевих термінологій зокрема помітно зріс, термінологія стала динамічнішою внаслідок удосконалення наукового знання, виявлення основних тенденцій її розвитку, визначення закономірностей семантичної і структурної організації української термінології освіти й перетворення її на термінологічну систему. Також актуальність теми дослідження визначаємо залученням терміна до парадигми сучасних лінгвістичних досліджень, наявними лакунами в теоретичній розробленості його як репрезентативної одиниці процесу пізнання.

У статті подаємо опис української освітньої термінології на базі аналізу особливостей її формування, розвитку та структурних ознак, принципів їх формування, а також визначаємо найбільш поширені структурні моделі означених термінів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

1. Здійснити відбір термінологічного матеріалу для подальшого його опису й аналізу.
2. Представити типологію українських термінів освіти (класифікація за частинами мови).
3. Вивчити структурні особливості українських термінів освіти й установити ступінь їхньої продуктивності.

З-поміж загальнонаукових методів залучено дедуктивно-індуктивний аналіз, що забезпечив теоретико-практичні узагальнення й дав змогу сформулювати конкретні висновки дослідження,

а також уможливив об'єктивну інтерпретацію мовних фактів, отриманих у процесі аналізу емпіричного матеріалу; описовий метод посприяв формуванню всебічного уявлення про предмет аналізу в усьому різноманітті його функціональних виявів; метод зіставного аналізу (установлення відмінних і спільних ознак складних і складених термінів).

Виклад основного матеріалу. Аналіз української термінології сфери освіти в межах історико-діахронічного й синхронічного підходів є внеском у розвиток загальної теорії терміна. Значущість проведеного дослідження полягає в обґрунтуванні змоги цілісного підходу до вивчення терміна як специфічної, комплексної (семантична, формальна, функціональна) одиниці мовної системи.

Українська термінологія освітньої галузі пройшла тривалий період свого становлення, можна виділити три стадії, яким властиві різні ступені продуктивності способів термінотворення:

1. Тенденція до інтернаціоналізації термінології. Українська наукова мова формується за міжнародним стандартом, тому семантичні лакуни в її терміносистемі заповнюються внаслідок запозичень, адже, на думку лінгвістів, «інтермовна термінологія є запорукою пришвидшення інтелектуальної інтеграції українських науковців у світовий інформаційний простір» (Гриценко, 2008).

2. Дієслова-терміни мають самостійне термінологічне значення, оскільки семантика терміна-дієслова виражає поняття конкретного процесу, явища, що описують у певній ситуації, водночас відбувається творення особливих підсистем спеціальних понять.

3. Термінологічна метафоризація є закономірним явищем і посідає важливе місце у формуванні української термінології освітньої галузі. Специфіка семантичних зв'язків термінів освітньої галузі визначається екстралінгвальною зумовленістю явищ внутрішньогалузевої синонімії, міжгалузевої полісемії й омонімії в досліджуваній термінології.

Реалії освіти в Україні вимагають від сучасного термінознавства унормованої, класифікованої термінології, що зумовлює необхідність ґрунтовного вивчення природи терміна, його структурної будови, способів творення, місця й ролі в певній терміносистемі.

Термінологічна система української освіти відзначається динамічністю, результатом чого є зміни структурних параметрів терміна, зокрема збільшення кількості аналітичних термінів. Це зумовлено тим, що вироблені синтетичні терміни не завжди спроможні задовольнити потреби

науки в наявності оптимального поняттєвого апарату, наприклад: *андрагогіка, антрепренер, гуманоцентризм, едукологія, етнопедагогіка, інтерактивність, логопедія, моніторинг, педоцентризм, професіограма, профкваліфікація, психотехніка, постдоктор, самоосвіта, самоплагіат, сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, школознавство*. Тому постає питання про взаємозв'язок синтетичних й аналітичних термінів, а також про умови їх варіювання (Купіна, 2018: 85).

Аналітичні терміни – це реакція на сучасні вимоги термінологічної номінації; з одного боку, це прозова мотивованість, а з іншого – ускладнення поняттєвого апарату. Загальномовні словотвірні моделі, за допомогою яких творяться синтетичні терміни, не можуть вичерпати всі можливі й необхідні терміноназви у сфері освіти, тому із цією метою використовують самостійний і продуктивний сьогодні спосіб номінації за допомогою аналітичних назв.

За допомогою комбінаторного методу вивчення лексики, зокрема моделювання, виділяємо структурні моделі термінів, які вказують на частиномовну належність і морфемний склад компонентів терміна, а також на розміщення елементів у зазначеному терміні (Кияк, 1989: 104).

Серед структурних моделей аналітичних освітніх термінів, за вже встановленою в мовознавстві класифікацією, виділяємо двокомпонентні, трикомпонентні, чотирикомпонентні та багатоконпонентні. Для експліцитного уявлення значення і внутрішньої форми будемо використовувати такі позначення: А – прикметник, N – іменник, V – дієслово.

Двокомпонентні термінологічні сполучення визначаємо такими моделями: а) А + N: *післядипломна освіта, освітні послуги, освітня програма*, б) N + N: *управління освітою, педагогіка партнерства, професійне зростання, принцип дитиноцентризму, процес виховання, автономія школи, експертні оцінки, освітня субвенція*.

Трикомпонентні терміни мають відповідні структури: а) А + А + N: *вища професійна освіта, індивідуальна освітня траєкторія, інклюзивне освітнє середовище, індивідуальний навчальний план, публічні освітні ресурси*; б) N + А + N: *суб'єкт освітньої діяльності, якість освітньої діяльності, система дошкільної діяльності, здобуття дошкільної освіти, фінансування малокомплектних шкіл, сертифікація педагогічних працівників*; в) А + N + N: *освітня програма школи, бакалаврська система освіти, бюджетне фінансування шкіл*; г) N + N + N: *реформування системи освіти, система управління освітою,*

авторитарний стиль керівництва, бюджетне фінансування шкіл, успішна самореалізація особистості, підвищення кваліфікації вчителів, спеціальні заклади освіти.

Збільшення кількості компонентів і збільшення можливостей різноманітних варіантів перебувають у пропорційній залежності. Чотирикомпонентні терміни утворюються на основі трикомпонентної структури й поступово примножують кількість моделей: а) $A + A + A + N$: *якісна та доступна дошкільна освіта*; б) $N + N + N + N$: *Міністерство освіти і науки України*; в) $N + N + A + N$: *методика навчання освітніх галузей*; г) $A + N + A + N$: *Державний стандарт початкової освіти*.

Багатокомпонентні терміни мають різну кількість складників: *навчання дітей з особливими освітніми проблемами, Комісія з питань вищого корпусу державної служби, вивчення материнської мови у школі, Національне агентство з питань державної служби, Генеральний директор директорату вищої освіти і освіти дорослих, інклюзивне та інноваційне суспільство освіченого загалу, якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих, Державний стандарт базової середньої освіти на основі компетентного підходу, порядок проведення моніторингу якості освіти, положення про центри професійного розвитку педагогічних працівників, нормативно-правове забезпечення загальної середньої освіти, нормативно-правове регулювання відносин у системі загальної середньої освіти, комплектування системи загальної середньої освіти педагогічними працівниками, Державні стандарти загальної середньої освіти, державне інспектування закладів загальної середньої освіти, ліцензування закладів загальної середньої освіти, документ про загальну середню освіту для дітей із порушенням зору, закон зростаючої суб'єктивності та інтелектуальності в управлінні*. Багатокомпонентні терміни сучасної освіти відтворюють самостійне наукове значення й сприймаються як неподільне ціле, у них розпізнається семантика складників, що не суперечить значенню терміна загалом. Форма аналітичної конструкції здатна більш точно відтворити зміст конкретного поняття освітньої галузі.

Моделювання та легітимізація аналітичних термінів освіти передбачають опору на граматичні структури, що перебувають у стадії формування. У зазначених аналітичних термінах переважають міжнародні або запозичені елементи, що так чи інакше адаптувалися в сучасній українській мові.

Зазначена розгалуженість серед термінів освіти відбивається в переважній кількості аналітичних термінологічних сполук порівняно із синтетичними термінами.

Дослідження формування термінологічних систем окремої мови потребує залучення екстралінгвальних чинників, але особливу увагу слід звернути не на культурно-історичні, економічні, політичні особливості, а на поняттєвий апарат термінологічних систем у мові, бо це сукупність елементів спеціальної лексики, яка сприяє розвитку освіти, науки й культури народу.

Висновки. Формування галузевих термінологій як сукупностей термінів спеціальної царини знань – це здебільшого тривалий процес, що проходить кілька етапів. Поетапна робота з моделювання термінополя освітньої галузі дозволяє створити багаторівневу класифікаційну структуру. Найхарактернішими для термінології сучасної освіти є двокомпонентні, трикомпонентні, чотирикомпонентні та багатокомпонентні словосполучення. Кількісно найбільшу частку серед проаналізованих термінів освітньої галузі становлять моделі: «прикметник + іменник», «іменник + іменник»; моделі із трьома компонентами: «прикметник + прикметник + іменник»; «іменник + прикметник + іменник»; «іменник + іменник + іменник». Багатокомпонентних термінів в освіті найбільше, це невід'ємний складник означеної терміносистеми, існування якої вимагають сучасні реалії, зокрема нові напрями розвитку освіти.

Структурні особливості будь-якої терміносистеми є важливим чинником для вивчення, систематизації та використання її термінологічних одиниць, зокрема, аналіз номінативних особливостей термінології сфери освіти української мови доводить, що вона є відкритою і динамічною системою, яка вдосконалює свій функціональний статус, тому закономірності її розвитку потребують уваги мовознавців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриценко П. Українська термінологія і термінографія на етапі розбудови. *Українська наукова термінологія: стан та перспективи* : збірник наукових праць 1-ї Наукової конференції. Київ : Наук. думка. 2008. С. 5–16.
2. Інновації у вищій освіті: глосарій термінів і понять / уклад. І. Артьомов. Ужгород : ПП «Аутодор – Шарк», 2015. 160 с.
3. Кияк Т. Лингвистические аспекты терминоведения : учебное пособие. Киев, 1989. 104 с.

4. Купіна І. Формування термінологічної компетентності майбутніх педагогів під час вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». *Теорія і методика навчання: проблеми та пошуки : збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Харків : ХНПУ, 2018. Вип. 15. С. 54–59.
5. Оніщук Л. Нова українська школа: реалії і перспективи. *Український педагогічний журнал*. Київ, 2018. С. 2–15.

REFERENCES

1. Hrytsenko P. Yu. (2008) *Ukrainska terminolohiia i terminohrafiia na etapi rozbudovy* [Ukrainian terminology and terminography at the stage of development]. *Zbirnyk naukovykh prats 1-yi naukovoï konferentsii "Ukrainska naukova terminolohiia: stan ta perspektyvy"*. Kyiv : Nauk. dumka, 2008, pp. 5–20 [in Ukrainian].
2. *Innovatsii u vyshchii osviti: hlosarii terminiv i poniat* [Innovations in higher education: a glossary of terms and concepts] / uklad. : I. V. Artiomov. Uzhhorod : PP "AUTDOR – SHARK", 2015, 160 p. (Seriiia "Ievrointehratsiia: ukrainskyi vymir". Vyp. 25) [in Ukrainian].
3. Kyiak T. R. *Lingvisticheskie aspekty terminovedeniya : ucheb. posobie* [Linguistic aspects of terminology: manual]. Kyiv, 1989, 104 p. [in Russian].
4. Kupina I. O. *Formuvannia terminolohichnoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv pid chas vyvchennia kursu "Ukrainska mova (za profesiinym spriamuvanniam)"* [Developing terminological competence of future teachers while studying "Ukrainian Language (for professional purposes)"]. *Zbirnyk naukovykh prats KhNPU imeni H. S. Skovorody "Teoriia i metodyka navchannia: prroblemy ta poshuky"*. Kharkiv : KhNPU, 2018, pp. 54–59 [in Ukrainian].
5. Onyshchuk L. A. *Nova ukrainska shkola: realii i perspektyvy* [New Ukrainian school: realities and prospects]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*. Kyiv, 2018, pp. 2–15 [in Ukrainian].

ЗМІСТ

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Гонча Васиф АБДУЛРАГИМОВА. Английские заимствования в немецком и азербайджанском языках.....	4
Solmaz ALIZADE. Diphthongization in Azerbaijani language.....	10
Кямаля Ахверди АХВЕРДИЕВА. Проблема взаимосвязи глобализации и культуры в сфере языковых процессов.....	17
Үақут АҚНУНДОВА. Modeling the process of auditory perception and the development of listening instruction technology.....	24
Nigar BAGHIROVA. The future meanings in modern English.....	29
Марія БАГРІЙ. Імідж і становище вчителя у творах західноукраїнських письменників ХІХ ст.....	36
Євгенія БІЛА. Англомовні ароматоніми з модальними предикатами.....	43
Наталя БІЛОУС. Мотиви самотності в поезії Аннетте фон Дросте-Гюльсхоф.....	50
Марія БЛАЖКО. Метафора в оповіданнях Юдіт Германн: лінгвокультурологічний аспект.....	55
Леся БОНДАР, Лілія ШКОЛЯР. Лінгвістичні особливості франкомовного соціологічного дискурсу.....	61
Mariia BONDARENKO. Translingualism translated: approaches to rendering James Joyce's lingual experiments (as based on the Ukrainian edition of the novel <i>Ulysses</i> translated by O. Terekh and O. Mokrovoslkyi).....	67
Володимир БОРИСОВ. Специфіка структурного моделювання термінів сучасної української освіти.....	75
Євгенія БУРНОС. Предметно-тематична характеристика лексики на позначення їжі та напоїв у сучасній українській літературній мові.....	80
Людмила ВОЗНЮК. Устойчивые выражения перифрастического характера тематической группы «представители мира моды» в газетных текстах Украины.....	87
Анна ВОЛОВИК. Жанрово-стилістична диверсифікація народної й літературної казок.....	92
Ірина ГАРБЕРА. Сравнительный лингвокультурный анализ фразеологизмов русского и украинского языков со структурой « <i>братъ / брати</i> + соматизм».....	98
Айтадж Сади́г ГАСАНОВА. Иерархия и взаимозамещение лексико-семантических вариантов в семантической структуре слова	104
Адріана ГЕНЦ. Типологія періодизацій історії українського письменства ХІХ – ХХ століття	112
Ігор ГОНТА. Відтворення англійських ад'єктивних композит на позначення зовнішності людини українською мовою в перекладі роману Дж. Роулінг «Гаррі Поттер та філософський камінь».....	119
Мар'яна ГОЦАНЮК (КАНЮК). Фразеологізми з компонентом «сльоза» в українській мові.....	125
Марія ГРАБОВИЧ. Сенсорні модули світосприйняття та їх значення в побудові художнього простору твору Е. М. Ремарка «Три товариші».....	131
Natalia HUMENIUK. Stylistic aspect of the Jeremy Corbyn realization of the discrediting opponent tactics within the UK Prime Minister Question Time discourse, 09.04.2019.....	136
Sevil GURBANOVA. Error correction in writing.....	143

Нармина Назим кызы ГУСЕЙНОВА. Образи «маленького» человека и «лишнего» человека в литературе XIX века	151
Наталя ДОЛУСОВА. Концепт <i>SEA</i> в американському жіночому дискурсі XX–XXI ст.....	159
Дмитро ДРОЗДОВСЬКИЙ. Особливості переходу постмодернізму в постпостмодернізм у британському та американському романах.....	165
Марія ДРУЖИНЕЦЬ. Українське усне мовлення в орфоепічному аспекті: основна проблематика.....	172
Віталій ЖУГАЙ, Олена МАТЕРИНСЬКА. Засоби мовної реалізації та функції гумору у німецькому кінематографі.....	178
Ігуна ZALIPSKA. Word-forming identity of the medical terminology affixes (comparative aspect).....	188
Мирослава ІВАНИШИН. Імагологічні акценти подорожніх нарисів Галини Пагутяк.....	194
Елена КАРДАШОВА, Татьяна ФИЛЬЧУК. Симулятивная природа знаков в современном медиадискурсе.....	199
Вюсала Галиб кызы КЕРИМЛИ. Построение связи между компонентами синтаксического целого в художественной прозе Мир Джалала Пашаева путем повтора местоимений.....	212
Світлана КІЙКО, Алла ГАЛАН. Категорія роду іменників у викладанні німецької мови.....	219
Світлана КІЙКО, Тетяна РУБАНЕЦЬ. Моделі конверсії в сучасній англійській мові.....	226
Ярослава КОВАЛЬОВА. Інтеркультурний простір діалогу в мемуаристиці Е. Канетті.....	233
Олена КОВАЛЬЧУК. Підходи до визначення дискурсивного аналізу.....	239
Ірина КОЛІЄВА, Тетяна КУПЦОВА. Репрезентація образу жінки у літературі постмодерна.....	244
Катерина КРАВЕЦЬ. Аналіз англійських юридичних термінів у романі «Розплата» Джона Грішема.....	250
Айнур Афсар кызы КУЛИЕВА. Интонация и ее основные компоненты в английском языке.....	255
Дана КУРИЛЕНКО. Зооморфні образи-символи як маркери генетично-архаїчного трафарету образного коду української химерної прози (архітектоніка зооморфного образу-символу коня).....	261
Юлія ЛАСКАВА. Психологічний детектив як особливий різновид роману (за твором В. Лиса «І прибуде суддя»).....	269
Марія ЛЕНОК. Осмислення художніх репортажів у книзі П. Стеха «Над прірвою в іржі».....	274
Володимир ЛИСЮК. Метафоризація як продуктивний спосіб утворення іспанської медичної термінології.....	280
Сергій ЛИСЮК. Функціонально-семантична характеристика префіксів іспанської футбольної термінології.....	285
Інна ЛІВИЦЬКА. Гендерна суб'єктність у семіотичному вимірі наративного дискурсу	290
Мар'яна МАРКОВА. Сонет Франческо Петрарки про лань у рецептивному полі англійської літератури XVI століття.....	296
Олена МІТІНА, Лідія ШВЕЛІДЗЕ. Безеквівалентні економічні одиниці англо-українського перекладу: шляхи подолання.....	302
Ольга НОВІКОВА. Особливості функціонування конструкцій із паралельними членами на рівні ускладненого речення.....	308